

Posudek diplomové práce Bc. Terezy Novákové Tomáškové

Vybrané aspekty sémantiky barev v lidové slovesnosti v 19. století

Bc. Tereza Nováková Tomášková se ve své diplomové práci zabývá konceptualizací barev v lidových písních ze sbírek z 19. století. Text vypracovala samostatně, v podstatě bez konzultací s vedoucí práce. Diplomová práce přináší řadu zajímavých zjištění týkajících se dané problematiky, a to jak na úrovni dosti obecné, jako jsou např. vybrané základní opozice v jazykovém obrazu světa, tak v podobě množství dílčích podnětných pozorování (včetně zajímavých zjištění nejen o tom, co v textech je, ale i tom, co se v nich nevyskytuje).

Úvodní části práce dobře plní úlohu teoretického pozadí autorčiny analýzy. Prokazují, že autorka je obeznámena s dostatečným rozsahem odborné literatury a dokáže ji odpovídajícím způsobem v textu zpracovat. Oceňuji zacílení výkladu k tématu práce, a zvláště pak to, že autorka vhodně a na patřičných místech textu usouvztažňuje poznatky z odborné literatury s výsledky své vlastní analýzy; práce tak získává i zajímavý srovnávací rozměr.

Analýza materiálu je rozsáhlá – vychází ze značného počtu sbírek a zaměřuje se na jedenáct barev. Kladně hodnotím rozhodnutí doplnit analýzu obrazu barev ještě o další aspekty související s vnímáním barevných podnětů, jako je zářivost, světlost či lesk. Analýzy jsou pečlivé, občas by v jednotlivostech bylo možné uvažovat i o jiné interpretaci (srov. např. interpretaci makový jako červený na s. 58).

K přínosům posuzované práce patří mj. sledování vzájemných souvislostí mezi jevy, jako je lesk či světlost, a vybranými barvami a také hledání různých vztahů mezi jednotlivými barvami a jejich konotacemi. V analýzách všech barev je ukryto mnoho zajímavých zjištění, která autorka někdy prezentuje až příliš skromně, jakoby mimochodem. Hodnotná jsou pozorování, která se týkají protikladů typu život – smrt, mužský – ženský, vybraných konotací barev, které nemusejí vždy odpovídat pojetí současnému (srov. smrt, život a černá, bílá, popř. zelená, červená atp.), projevů neostrých hranic mezi některými barvami (srov. např. oblast vymezení červené – modré – fialové), využití lexémů označujících různé přírodniny (rostliny, jejich plody atp.) k označení barevných odstínů. Důležitá jsou i zjištění o tom, které jevy se naopak v materiálu neobjevují či objevují jen omezeně (srov. např. problematiku hnědé či růžové). Zvláště pak oceňuji kapitolu věnovanou konstrukcím s lexémy označujícími barvu, která dobře ukazuje další možné směry, kam by se podobné výzkumy mohly rozvíjet.

Text je vhodně strukturován a formulován, pravopisné a stylizační nedostatky jsou ojedinělé. V práci mohla být ještě zařazena kapitola věnovaná popisu toho, jak autorka při výzkumu postupovala (na základě jakých kritérií vybrala excerpované sbírky, jakým způsobem prováděla excerpci atp.), a explicitnějšímu zdůvodnění výběru analyzovaných barev (jde asi o všechny barvy, které se v materiálu objevily?), uspořádání výkladu (zdůvodnění řazení kapitol o jednotlivých barvách – možná podle množství výskytů v excerpovaných textech?) a také dílčích podkapitol (proč např. první bývají řazeny rostliny, ne lidé?). U zkoumaných sbírek mohlo být uvedeno více informací o jejich edičním zpracování, popř. o autorčích (ne)zásazích do textů. U překladů citací z cizojazyčné odborné literatury mělo by být uvedeno, kdo je autorem překladů (předpokládám, že autorka sama).

I když je analýza kvalitativní, čtenáře by přeci jen zajímaly alespoň orientační kvantitativní údaje. Autorka by mohla při obhajobě naznačit, jak časté vlastně jsou barvy v excerpovaném materiálu, jaký díl písní je „barvený“, které barvy jsou nečastější či jaké případně pozorovala souvislosti mezi výskytem barev a tématy písní. Mohla by se pokusit uchopit i otázku, v čem jsou sbírky z daného období z hlediska konceptualizace barev specifické.

Diplomová práce Bc. Terezy Novákové Tomáškové splňuje požadavky kladené na diplomové práce, **doporučuji** ji k obhajobě. Navrhuji hodnocení *v ý b o r n ě*.

doc. PhDr. Lucie Saicová Římalová, Ph.D.
vedoucí diplomové práce